

タイ語の否定辞

高橋清子

1. はじめに

現代タイ語(首都バンコク周辺の中部方言に近い標準タイ語)で一般的に用いられる否定辞は *mai mây* あるいは *mi mí?* である。どちらも動詞句の前に生起し、その動詞句が表す意味内容を否定する機能を持つ。(否定の意味については第 2 節を参照のこと。なお、タイ語では「否定」一般を表す語と「禁止」を表す語が異なるが、本稿では前者だけを扱い、後者については考察しない。) 現在、話し言葉、書き言葉を問わず、もっとも使用頻度の高い否定辞は *mai mây* である。*mi mí?* は現在では公文書や慣用表現といった様式化された表現の中でしか使われない。現ラタナコーシーン王朝のラーマ 3 世の治世(1824-1851 年)以前は *mi mí?* のほうが *mai mây* よりも使用頻度が高かったとされる。昔のタイ語の否定辞にはさまざまな形式があり、動詞句を否定する否定辞(*บ่, บ่ดอ, ไม่ pay, ห่อน hòon, มี mii, มีมี mii, หมี hmii, มี mí?, หมี hmí?, ไหม, ไม่, ไหม mây, บ่มี bôo mí?, บ่ดอ mí?, ไม่มี pay hòon mí?, ไม่มี pay mí?* など)の他、名詞句を否定する否定辞(*ใช่ chây*)もあったことが知られている(三上 1983, 三上 1997, Mikami 2000, Kullavanijaya 1996)。しかしタイ語の否定表現全般の歴史的変化に関する詳しい研究はまだなされていない。

本稿の目的は、これから筆者が取り組む予定であるタイ語否定表現の歴史的変化についての研究に資するための基礎資料をまとめることにある。本稿の構成は以下のとおりである。第 2 節では、否定の意味を扱った先行研究を手短に紹介する。第 3 節では、スコタイ王朝時代(13-15 世紀)から現代までの約 700 年間に刻まれたタイ語石碑文とその読解文を収録した『石碑文集』(本稿末に資料リストがある)から収集した否定辞を含む表現のすべてを転載する。第 4 節では、どのような否定辞がどのような形、どのような統語環境で使われていたのか(その否定辞単独で生起するのか他の否定辞と共に生起するのか、動詞句の前に生起するのか名詞句の前に生起するのか)について簡単に調べた結果を報告する。第 5 節で結語を述べる。

2. 否定の意味について

Lyons 1977: 768-777 は、(1)に示すように、否定を作用域の違いから大きく「1. 内的否定」と「2. 外的否定」に分類し、外的否定の主な種類として「2.1. 命題否定」と「2.2. モーダル否定」を挙げ、さらに命題否定の主な種類として「2.1.1. 反対」と「2.1.2. 矛盾」を挙げる。

(1) 1. 内的否定 Internal negation, e.g. (2)

2. 外的否定 External negation

2.1. 命題否定 Propositional negation

2.1.1. 反対 Contrary (gradable), e.g. (3)

2.1.2. 矛盾 Contradictory (ungradable), e.g. (4)

2.2. モーダル否定 Modal negation, e.g. (5)

(2) 1. 内的否定

a. I promise not to assassinate the Prime Minister.

私は首相を暗殺しないことを約束する

b. The door is not open.

扉が開いていない

(3) 2.1.1. 外的否定、命題否定、反対

I don't like modern music.

私は現代音楽が好きではない(現代音楽より伝統音楽のほうが好きだ)

(4) 2.1.2. 外的否定、命題否定、矛盾

I don't like music.

私は音楽が好きではない(音楽以外のものが好きだ)

(5) 2.2. 外的否定、モーダル否定

a. I do not promise to assassinate the Prime Minister.

首相を暗殺することを私は約束しない

- b. I do not say that the door is open.

扉が開いていると私は言っていない

子供は命題否定よりもモーダル否定のほうを先に習得し、モーダル否定を基礎として他の否定を習得していくことが一般に観察されている。Lyons はそうした事実を根拠として、命題否定よりもモーダル否定のほうがより基本的な否定概念であろうと考え、否定の解釈には真か偽かという判断よりも同意か不同意かという判断のほうがより重要であると述べる。

Givón 1984: 321-351 も Lyons 1977 同様、自然言語における否定表現は基本的に、命題内容の真偽を問題とする論理的な意味よりも、対話相手についての斟酌が必須である語用論的・認識的な意味（不同意や反論といった発話行為としての否定）を表すと考える。

否定の作用域に関して Givón は以下のように説明する。通常、否定の作用域には前提 preposition となる部分は入らず、非前提 asserted の部分が入る。例えば、(6)(7)のように関係節や補文節（下線部）を含む場合、前提部分である関係節や補文節が否定の作用域に入ることはない。(8)のように選択自由な構成素である副詞（下線部）を含む場合はたいてい副詞だけが否定の作用域に入る。(9a)のように必須構成素だけしか含まれない場合は「その事象は起こっていない」という無色の否定に解釈されることもあるが、英語では一部分を強く発音することで否定の作用域を特定することができる。(9b)では主語の John（下線部）が強く発音され、ボールを蹴ったのは John ではなく誰か他の人であることが表されている。その他、形態素を付加したり、語順を変えたりといった英語とは異なる方法で否定の作用域を特定する言語もある。

- (6) She didn't see the man who came yesterday.

彼女は昨日来た男に会わなかった

- (7) Mary didn't regret that Joe left her.

メアリーはジョーが彼女のもとを去ったことを遺憾に思わなかった

- (8) John didn't kick the ball that time. (He kicked the ball but not that time.)

ジョンはその時ボールを蹴ったのではない

- (9) a. John didn't kick the ball. (Any event had not occurred.)

ジョンはボールを蹴らなかった

- b. John didn't kick the ball. (It was not John who kicked the ball.)

ジョンはボールを蹴らなかった

否定の作用域の解釈には馴染みや予測や推論といった語用論的前提が深く関わると Givón は主張する。論理的前提よりも談話文脈上の前提（例えば、事態発生の蓋然性に関する知識、先行談話文脈の中で確立された慣行、話者がその性癖や信念を知り得ている特定の対話相手、当該言語共同体構成員が文化的に共有する信念体系、など）が重要であるという。

また、知覚における「図 figure」と「地 ground」の対比的分化というゲシュタルト原理が否定表現の使われ方の制約に関係していると Givón は考える。彼の考えは以下のとおりである。我々は通常、普通である物事に対しては注意を払わないが、何か普通とは異なる物事に対しては注意を向ける傾向がある。それは、普通の物事は背景化され目立たない「地」として認識されるのに対し、普通でない物事は前景化され目立つ「図」として認識されるからである。我々の日常生活で普通の状態とは何も変化のない慣性あるいは惰性の世界である。したがって変化や動きといった事象は目立ち、認識されやすい。例えば、‘doesn’t’ を含まない(10a)の表現がおかしくないのに対し、‘doesn’t’ を含む(10b)の表現がおかしいのは次のような理由からであろう。行動開始の時間設定のためには何らかの出来事が起こるという目立った変化の時を想定すべきなのに、(10b)では出来事が起こらないという無変化の状態を想定している。

- (10) a. When John comes, I'll leave.

ジョンが来たら私は出発しよう

- b. ? When John doesn't come, I'll leave.

ジョンが来ないときに私は出発しよう

しかし当然のことながら、あること（存在）や動き（変化）が期待され予測される状況やむ

しろ存在や変化があることのほうが普通であるという状況もこの世の中にはある。そうした状況を前提とする文脈では、存在や変化がないことのほうが普通ではなく、目立つことになる。否定表現が使われる文脈の多くはそうした文脈である。例えば、‘no’ を含む(11a)の表現がおかしくないのに対し、‘no’ を含まない(11b)の表現がおかしく感じるのは次のような理由からであろう。人間の肩の上に頭があることは当たり前のことだから、肩の上に頭がないことに言及している(11a)には情報価値がある。一方、肩の上に頭があるという当たり前のことを敢えて述べている(11b)は肩の上に頭がないことが普通であるような何か特別な文脈に限って情報価値を持つ。

(11) a. A man with no head on his shoulders came into my office yesterday and ...

昨日、肩の上に頭のない男が私のオフィスに来て、そして...

b. ? A man with head on his shoulders came into my office yesterday and ...

昨日、肩の上に頭のある男が私のオフィスに来て、そして...

Elliot 2000 によると、非現実性マーカーを持つ言語の中には否定の意味文脈で非現実性マーカーを使う言語もあれば使わない言語もあるという。否定という概念は「現実」と特徴付けることもできれば「非現実」と特徴付けることもできるということであろう。

3. タイ語石碑文コーパスから収集した否定辞を含む表現

『石碑文集第 1 巻』

1-1-7 พ่อภูหนี่อยู่พายางแจ้น ภูบ่หนี่

1-1-19 เจ้าเมืองบ่เอากอบ

1-1-26 สวนดูแท้แล จึ่งแลงความแก่ชาด้วยชื่อ บ่เข้าผู้ลักมักผู้ช่อน

1-1-27 เห็นข้าท่านบ่ใคร่พิน เห็นสินท่านบ่ใคร่เคียด

1-1-29 มันบ่มีช้างบ่มีม้าบ่มีวัวบ่มีนาง บ่มีเงินบ่มีทอง ให้แก่มัน

1-1-31 ได้ข้าเสือก ข้าเสือก หัวฟุ้งหัวรับก็ดี บ่มาบ่ดี

1-1-34 มันจกกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบ่ไร่ไปสั่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้

1-3-9 ฝิไหวบ่ดี พลิบ่ถูก ฝิโนเขาอัน บ่คุ้มบ่เกรง

1-3-16 ฝิไชวันสุทธธรรม พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองศรีสุพรรณาลัยสุโขทัย ขึ้นนั่งเหนือขนาดหิน

1-4-8 เมื่อก่อนลายสือไทยนี้บ่มี

1-4-16 หากนจักเสมอมิได้

2-1-30 พ่อขุนกลางหาวมิสู้เข้า เพื่อเกรงแก่พระสหาย

- 2-1-38 บมิกล่าวถี่เลย
2-1-43 ผู้เชื่อกักระทำบุญกระทำกรรม มักโอยทานทุกเมื่อ บลิดแล้นจักให้แก้ท่าน...
2-1-44 จิ่งโอยทานบิณทิจาตโอยทานบมิขาดสักอัน
2-1-47 มักกระทำเพียรพยายาม กลาง(คำ)บ่เย็น กลางคีนบ่อยู่
2-1-49 ...อันตรธาน บิให้จับ บิให้หายสักแห่ง
2-1-50 ...ก็คิบบมิเคย
2-1-50 โปรคสรายบิให้ล้ม บิให้ตาย
2-1-70 เจ้าศรีศัทรราชจุฬามณีจึงขับแม่ช้างไล่ตามคิบบ่อย่าด้าน
2-1-72 ช้างนั้นตามบ่อย่า
2-1-79 ...บมิกล่าวถี่เลย
2-1-85 เห็นสงสารภพนี้ อนิตย อนาคต บมิเที่ยง
2-2-20 พระมหาธาตุคู่สูงเก้ายี่สิบห้าไม้ม...เหนือพระธาตุหลวง ไชร์สองอ้อมสามอ้อม
2-2-24 ...อันหาบุญยากหนักหนาหาบุญมิได้
2-2-42 บมิชฌณถี่เลย
2-2-46 ภูมิศัทรราชพยายาม(จะหา)อิฐประคิณเข้าทลายบูนมีถ่องถ้วน
2-2-59 เขารารานาพระบมิเสด็จลงมา
2-2-70 บุญทั้งตน ออกเขาสองทั้งหลายบมิว่าถี่เลย
2-2-86 ...ถัดฝูงอมตย์ราชเสนา อุบาสกอุบาสิกาบมิอาจคณนาเลย...
2-1(ต่อ)-93 ...ที่นั่น...มิ...รอยทำยอดที่นั่น
2-1(ต่อ)-95 ...รบบมิอาจคณนา...
3-1-9 พระมหาธาตุอันนี้ไช้ธาตุอันสามัญ คือพระธาตุแท้จริงแล
3-1-14 ความคั้งนี้เราบมิหากกล่าว
3-1-23 ปชอบบ่อย่าเลย
3-1-36 หากนจักรู้แท้แลมิได้เลย
3-1-37 หากนสวดแลมิได้เลย
3-1-38 ธรรมชาตคักอันอื่นไช้ มีคั้นหาปลายมิได้ มีปลายหาคั้นมิได้เลย
3-1-41 ฝูงภิกษุสงฆ์อันจำศีลลงสิกขาบทสี่อันยังมีสิกขาบทอันหนักหนามิได้เลย
3-1-42 อันว่าฝูงชีจกทรงผ้าจีวรหามิได้เลย
3-1-44 อันว่าจักรู้จักผ้าจีวร จักรู้จักสมณะน้อยหนึ่งหามิได้เลย
3-1-55 ฝูงคนอันจักรู้บุญธรรมหามิได้หลายเลย
3-1-70 นบพ...ส...ร...ในราชมนเทียรบ่หอนขาดสักวันสักคืน...ง...เดือนเพ็ญ
3-1-76 ...หลายประการหนักหนา...ที่คณนาแลมิได้รู้จัก
3-2-9 ...ผู้ลักข้าวลักของบ่หอน...
3-2-33 ...งต้องใจมิได้เพื่อด้วยอำนาจแก่...
3-2-39 คิชอบ เมื่อไช้ไชรี อย่าพาไช้...
3-2-46 ผู้ใดกระทำบ่ชอบด้วยธรรมคั้งอัน
3-2-47 ขุนผู้นั้นบมิเย็นเองเหงิงนานเลย
5-1-17 เห็นข้าพท่านบิใครพิน
5-1-18 เห็นสินท่านบิใครเคียด
5-1-20 ชื่อผู้ใดผิดว้าง . งาม เทาใดก็คิ บ่หอนฆ่าพิน...สักลาบ
5-1-22 ชื่อได้ข้าเล็กชื่อเสือ หัวฟุ้งหัวรบก็คิ บ่ฆ่าบิดี ย่อมเอามาเลี้ยงมาขุน
5-1-23 บิให้ถึงที่จับที่หาย
5-1-26 และจักให้ถึงที่ลี้ภัยคั้งอันก็คิ บ่หอนฆ่าหอนคิสักลาบ
5-1-29 ชื่อจักนบก็แลมิถ้วน
5-1-31 เขียมอดเนื้ออดใจแก่อันเพิงเคียดแลบอาจเคียดคั้งอัน

- 5-2-14 ...มากกว่าขึ้นนับแลมิถ้วน
5-2-18 ...ร มากแก่มน นับก็แลมิถ้วน
5-2-36 ...นับให้ตะวัน...
5-3-2 ...เอาผ้าบังญจริงค์อันงามปูบให้...นสักแห่ง
5-3-19 จักนับก็แลมิถ้วน
5-3-20 จักนับแลมิได้
5-3-22 จักนับก็แลมิถ้วน
8-1-14 ...และบมิได้ขึ้น
8-1-21 มีย่าเลย
8-1-25 ...จักได้แลมีย่าเลย
8-4-3 ย่อมนำคนทั้งหลายกระทำบุญธรรมบขาดักเมื่อ
9-1-18 ...สีพันด้วยฝูงชีฟ้าขาวบรรจพระเจ้าเรามิได้...
9-1-25 ฝูงภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย...นี้กว่าเจ้ากมิได้เลย
9-1-27 ...แกศ.สมกว่าทั้งหลายแล...นี้ให้พ...แทนกูอยู่สี่ห้าหกวันกูอยู่นานบมิได้
9-3-29 ภิกษุสงฆ์ผู้ใดทอนอรัญญาสี่และกระทำบโฆธรรมไซริ
9-3-31 บางอำเพอ บรมครูเป็นอำเพอ บรมครูปรญาปติอันใดไซริ เรามิอาจจะเมิด
9-3-32 ...มิได้เลย
11-1-6 แล้วจึงกระทำ...(พระบาท)กษณะนี้ บให้หม่นหมองก่อเจดีย์...
11-1-12 ...บัวหลายพรรณเป็นบูชา บให้ขาด...นฝูงนั้นให้งาม
11-2-27 ได้สอง...สามร้อยแปดสิบสิ่งกว่านั้นบคณนาเลย
13-0-1 พุทธศาสตร์และไสยศาสตร์และพระเทพกรรมมิให้หม่นให้หมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว
13-0-2 อนึ่งแต่ก่อนย่อมขายวัวไปแก่ละว่า อันจะให้ขายคูก่อนนั้น ก็ห้ามมิให้ขาย
13-0-2 อนึ่งเมื่อทำนาไซริ ย่อมข้าวพืชข้าวในนานั้นปลูกเอง มิได้เอาข้าวในทุ่งไปหว่านไปดำดังทั้งหลาย
13-0-3 กระทำต่อเอาน้ำเข้าไปเลี้ยงนาให้เป็นนาเหมือนนาฝาย มิได้เป็นทางฟ้า
14-2-11 เมื่อใดแลดูไปมิถึงแก่โพธิสมภาร และเกิดมาในชาติใดๆก็ดี
『石碑文集第 3 卷』
38-1-10 ตั้งกฤตย์แล้วบเหิงกลายท่านเสด็จ...ด้วยบุรีฝูงพาล
38-1-19 ครั้นรู้ว่าข้าท่าน ไปสู่ตวันนั้นจวนค่ำ และบพันส่งคืนข้าท่าน
38-1-20 บเร่งเอาไปเวนแก่จำข้าในรุ่งนั้น
38-1-21 อนึ่งไซริแม่นผู้ใด...ใหญ่สูงและบส่งคืนข้าท่าน และไว้ข้าท่าน
38-1-23 และท่านจักทอดสินไหมคุดังขโมยอันลักคนท่านและไปพัน เอาออกจากเมืองนั้นแล
38-1-31 แม้นเจ้าไทบยังไซริ ให้ไป...เมือง...
38-1-33 ...คนท่านและเอามามิให้พันอาชญาท่านนั้น
38-1-43 ...เข้าไหวว่าข้าจริงจริง ขนาคอันเจ้าของบมิได้ให้ คงไปตามหาสักอัน
38-2-2 ศิผู้ช้อยขโมยจักไปและได้ด้วยขโมยผู้นั้นไซริ ท่านบมิได้ให้แก่ผู้นั้นช้อยขโมยคนนั้น
38-2-8 ฝูงนั้นที่น้องชายท่านไว้ริมวัน ศิตั้งอันของฝูงนั้นท่านก็มิได้สักอันเลย
38-2-11 และมีโจรลัก วัวมอ ปอพัน ท่านไปกราบคนก็ดี ไปจอดเรือนก็ดี คล้อยผู้นั้นอุเบกษาและบมิเอาและละให้ปล่อยไป
38-2-16 เจ้าของร้องให้ช้อยกุมพ้อเจ้าบ้านเจ้าเรือนนั้นก็ยังบ้านและกลายบมิฝูงช้อยและละขโมยนั้นปล่อยไปก็ดี
38-2-17 ทั้งบว่าประการหนึ่ง อันกล่าวว่าอุเบกษาและบเอาผู้นั้นแล
38-2-19 อันกล่าวว่าคล้อยกุมและละ อกคิ
38-2-27 ศิให้ร้ายท่านผู้ทุกข์ โทษมิให้จำเริญแก่มันเพื่อนมัน
38-2-30 ในลักฝูงนี้อันหาผู้ผู้เห็นบมิได้สักอันดังอันก็ดีไซริ
38-2-31 คนผู้นั้นใส่ใจและเอาโจรกลายมันออกไม่ทูลแก่เจ้าไทมาบอกแก่ประดาคบคิ
38-2-34 แม้นชิลูกสัมลูกหวานท่านคนใดก็ดี อันเจ้าของบมิให้ และอนึ่งไม่มีคนทั้งหลายช้อยกุมช้อยเอาจึงได้
38-2-38 ผู้ใดอัน(อุเบกษาบเอา)คนผู้ร้ายนั้นให้ปล่อย บช้อยไล่ช้อยกุมผู้ร้ายนั้นดังอันไซริ

- 38-2-40 มาตราหนึ่งโสคฺมิผู้ใดจักมีการอันกระทำ(และการอันใดอันหนึ่ง)ก็ดี และจะฆ่าว่าฆ่าควาย ไม่ให้อาวัวควายนันอันจักฆ่ามัน ชี้ให้กันเห็นทั้งหลาย
- 38-2-43 ...หนึ่งสูงกินบังอันท่าน**บมิ**ห้ามสูทังเห็นพระปรณูปติเพื่อ(โบยผู้)ทำเปลี่ยนแปลง
- 38-2-44 และผู้ใดหากละเมิดและหากฆ่ากินบให้
- 38-2-54 ...ลักเอา**มิ**ได้...
- 40-0-3 ...ด้วยบริพาเราก็ดี เขา**บมิ**กระทำให้เป็นอันตราย
- 40-0-4 ...พระยารบเทศมาสู่สำนักเราก็ดี เร**บมิ**(กระทำ)...สมเด็จพระเจ้าพระยาได้
- 40-0-6 อนึ่งเพลาเมื่อใดแต่สมเด็จพระ(จ)...(หรรษาธิบตี)ด้วยกันก็ดี เร**บมิ**อาจกระทำ...แต่สมเด็จพระเจ้าพระยา
- 40-0-8 อนึ่ง เพลาเมื่อใดสมเด็จพระ(เจ้าพระ)ยาก็ใครใจมาไหว้สมเด็จพระ(ระ)มหาราชาคู่ก็ดี ธาตุมหารธรรมราชาธิราชบพิตร(ร เร**บมิ**)อาจกระทำสรรพูปิทรพาน
ตราแต่เจ้าพระยา
- 40-2-22 อนึ่งโสค หนทางสาธุศตบุรุษทั้งหลาย(ไป)พบไปเห็น เป็นอันมีดมนท์อันธกรแต่เรา
- 44-1-4 จะแต่ประเพณี**มิ**ให้หมองในคลองธรรมนี้แล
- 44-1-12 แม้ผู้ใดบซื้อไซร้ให้(ศิ)มัน
- 45-1-18 ศิผู้ใดใครบซื้อ จึ่งผู้ญนี้หักก้าน้ำคอ
- 45-1-23 จึ่งให้ได้แก่ผู้บซื้อ
- 45-3-10 ...มีซื้อแก่สองท่านปู่ห(ลาน)...
- 45-3-12 ...ว่าดี และ**บมิ**พิจารณา หาก...
- 45-3-16 ...ผู้บซื้อ
- 55-0-17 อนึ่ง จงท่านผู้เขียนนั้นจงถึงแก่กรรมบรูจักที่ร่อนย
- 62-1-10 คานนั้น**บมิ**ได้มาแลพอจะ จึ่งให้ไปบ่าววงสรวงอาราธนาอัญเชิญพระมหาเถรเป็นเจ้าด้วยเคารพหนักหนาคาบหนึ่งโสค
- 62-1-35 พระมห(เถรเป็น)เจ้ามาอยู่**บมิ**นานเท่าใด ท่านจึงรำพึงไปมาพิจารณา...
- 62-2-23 หากกังวลอันตรา**บมิ**ได้สักอัน
- 64-1-3 อนึ่งมีกังวลในสืมาเจ้า และปู่ปู่ดั่งเมืองน่านเมือง...
- 64-1-7 อนึ่งเจ้าพระยาบ่งรักปู่ด้วยใจจริงไซร้ โทษอันสาบานนื้ออย่าให้ได้แก่ปู่สักอัน
- 64-1-11 ศิ**บมิ**กังวลก็ดี ศิจักมีเหตุริพยาน(ไคว)เร**บมิ**มากท่านให้(มาก) เร**บมิ**น้อยท่านให้น้อย
- 64-1-18 ...ท่าน**มิ**รังเกียจ
- 64-1-20 ...(สัญญา)ใจกูเขาหาโทษ**มิ**ได้สักอัน
- 64-2-10 (แ)แต่กระตุงดูร้ายแก่ปู่ หลาน**บ**ขอ(บ)
- 69-1-8 ศักราชได้ ๘๕๘ ตัว ปลายบมั่วมีคู่ พร้อมด้วยหมู่หฺรลุน วันบสูญ วันปลอด
- 71-1-10 อันเป็นแห่งเกล้าพสุธาทุกปีเดือนมา**บมิ**ขาด
- 71-1-11 สมเด็จพระองค์มหาราชเจ้าทั้งสอง ครองตรัสสรรถรรณอันอุดมดี มีพระราหุทัยบ่อมนในอุปนาเพงสภาวะอันยิ่ง
- 71-2-10 และมิยศดโชชัย**บมิ**ใครจักเปรียบได้ทุกกำเนิดเกิดเป็นคู่กัลปฤกษ์แก่สกลชนเทพคณา
- 71-2-11 และทรงปรัชญาอันเลียวฉลาด อาจตรองตรัสสรรถรรณ**บมิ**เศษ
- 71-2-13 จงได้ลุดองศรีสมบัติสวัสดิ์ทั้งมวล บควรจักคณา
- 71-2-15 ก็อุทิศพระราชกุศลผลโกฐาส อันบอาคณาได้
- 74-2-12 อันเป็นที่บ้านักสักขีแก่บปและบุญ คุณและโทษ บให้โหดหายกรรม
- 78-1-16 สมบัติคนองเนื่อง นำมาบูชาทุกปี เดือนมา**บมิ**ขาด
- 78-1-17 สมเด็จพระราชเจ้านครีเสง ด้วยไญยธรรมอันดี มีพระหุทัยบ่อมนด้วยอันพำเพงสมภารอันยิ่ง
- 82-0-9 วัฒน**บมิ**ได้ออกสักแห่ง เท่าให้ออกเจ้าเมืองจาวผู้เดียวคาย
- 83-1-3 **บมิ**ให้คลาดคล(า)จ)ลาลจ แทะจริงแล
- 83-1-5 ภัยอันตราแห่งน้ำเราก็คดี แห่ง(ง)ราชสมบัติน้ำเราก็คดี เร**บมิ**จงจักให้บังเกิดมีเลย
- 『石碑文集第 4 卷』
- 40พิเศษ-2-5 ที่แท้พิเรบ่งใจซื้อเอาสัตย์ประดิษฐานในพระมหาสุพรรณบัฏนี้แต่เราเอาไม่ตรีมาถึงให้เป็นโสกา
- 40พิเศษ-2-21 ...พระไมตรีบให้**มิ**จลาจล
- 86-1-9 จิงนามศรีโยธา หัวปากแมงคาเข้าหู จักเอาราชการ**บมิ**ได้
- 86-1-30 เพราะเจ้าไทยจะเอาสัตว์ทั้งหลายเข้าสู่นิพพาน ปลุกไม้ไผ่รอบต้นตาลลอนไม้สาละสรรพทุกอัน จะพรรณนา**บมิ**ได้เลย

- 87-1-18 หื้อหกแสนเบี้ยคน ๑๕ ครั้ว โหญาติพันตองบ่พอ หื้อหาแถม
91-0-16 ถ้านุคคลผู้ใดแลทำอันนรายแก่พระพุทธรูปก็ดี ท้องพระวิหารก็ดี จะไปสู่อบายทุกข์เสียเปล่า ถ้านุคคลผู้ใดมิฟัง แลขุพระพุทธรูปแล
 ท้องพระวิหารก็ดี ให้ตกนรกอพิ
101-2-22 ...ใหม่ใหญ่แถมบเลิกการงานหื้อเขาหุ้มหอมมารักษาพระเจ้า
101-2-23 อย่างว่หรือเข้าไท้ผู้ใดบได้สร้างก็ดี จงอินคือนุโมทนาด้วย
104-1-29 ไ้พ่อชาวหัวเขียม อยู่บได้ มาเอาเงินพระธาตุเจ้า
104-2-3 เอาเงินพรานแก้วเส อยู่บได้ มาเอาเงินพระธาตุเจ้า ๕๐๐ เงิน
104-2-6 หาสิ่งกินบได้
104-2-11 อยู่บได้
104-2-13 หาสิ่งกินบได้
104-2-34 หาสิ่งกินบได้
105-2-7 ฅิว่าผู้ใดบสู่อุรักษษาพระเจ้า บสู่อุรักษษาหอปิฎก
106-1-30 พระยาศรีเทพาหาราช เอาออกมาช้อยสร้างบ้านสร้างเมือง ได้บให้เคื่องใจ
106-3-26 จงเทียรราชอาจนุเคราะห์เฉพาะเอากุศลผลประ โยชนด้วยพนมอันผสมบุญให้มาก บ่หลากหลายประเพณีแห่งสาธุตบรูษอันรอม
 อุดนิกักคชาติการ
115-0-11 ห้าม(ไมให้)ผู้ใดจะปรารณาเอาเงินทองนั้น เพราะว่าได้ร้อได้พระแล้ว เป็นอันเสร็จ
115-0-13 ท่านผู้ใดมิฟัง(จะร้อ)เอาไป ท่านผู้นั้นจะไปร้อ(สิ่ง)สรรพมา และมาร้อพบเงินทอง...
『石碑文集第 5 卷』
ปณณปาติกชาดก(แผ่นที่65)-0-2 พระโพธิสัตว์เป็นเศรษฐี ฝูงแร้งกินเหล้า ชวนโพธิสัตว์กิน ท่านบมิกินด้วยเขา
กัญจนขันธชาดก(แผ่นที่68)-0-3 พบหัวผิวกัยขึ้นบมิได้กายลุน
『石碑文集第 6 卷第 1 号』
131-0-13 หาพระกรรมได้
131-0-24 ถวายผ้าสบงทุกองค์ถวายบาตรเหล็กซึ่งพระสงฆ์ไม่มีครองแล้ว
131-0-29 ไซ้พระไทยจะปรานาสมบัติบรมจักรจุลจักรท้าวพญาสามลราช แลสมบัติอินทร์หมหามีได้ ตั้งพระไทยหมายมัน
132-0-14 มีเนรพานเป็นยอดแก่ผู้ข้าท้าวขุนในเมื่อไปได้ถึงนิพพานเดื่อนั้น
136-0-6 จะได้เปนกัณฑ์ด้วยการซึ่งจะบำรุงกายแลกิจที่จะบริโภคนั้นหามีได้
136-0-7 แต่เมื่อนานกณเภาตัวนั้นจะได้บอกกล่าวแก่ญาติมิตรผู้ใดผู้หนึ่งให้รู้หามีได้
138-0-7 เพื่อจะมิให้หมู่ประจามิตรเข้ามาย่ำยิพระบวรพุทธศาสนา และจะมิให้มีภัยแก่สมณะพราหมณ์อะนาประชารายถูรในแวนแคว้นแดน
 พระราชอาณาจักรได้
138-0-18 ไซ้จะมีพระราชประสงค์สมบัติจักรพรรดิแลสมบัติเทพยดาอินพรหมหามีได้
139-0-5 ไปมาเปนนิจ หมิได้ขาดตาม(เทศกาล)
139-0-15 อย่าได้คิดสงไสเลวว่าฝั่งทรัพย์สิ่งของทองเงินลงไว้เปนปริฐานลายแทงนั้นหาหมิได้ดอก
139-0-16 โดยที่สุคตสักเพื่องหนึ่งก็ไม่มีเลย
140-0-5 เพราะทรงเห็นว่าเป็นที่ประชุมชนแห่งประชาราชนบทั้งปวง ไปมาเปนนิจนิรันดรทุกปีมิได้ขาด
140-0-9 ก็จะได้ผลานิสงฆ์แก่กองบุญอันสำเร็จในเขตรอนพิเศตเป็นนอกอนันต์นักจะนับจะประมาณมิได้
140-0-11 การจะเป็นดังนี้หามีได้เลยทีเดียว
140-0-13 ให้เกิดกุศลในอนุตรบุญเขตมิให้เสื่อมเสียแรงที่เดินมาไม่เปนกุศลนั้นเท่านั้นดอกเปนความประสงค์
140-0-32 จึงได้ทำไว้เปนแต่แทนปูนไมสู้งามดีและไมถาวรยั่งยืนนาน
140-0-34 ก็เปนของอยู่ไกลเปลี่ยนนักไม่มีผู้ใดรักษา
143-0-37 จดหมายทางเมืองไมไว้กฤษณาฝั่งทรัพย์ เงินทองอย่าให้ใดทำลาย
144-0-2 หามิอันใดที่จ้งำรับรูปพระปติมากอนไม
144-0-5 หามิผู้ใดที่จะปาดิสังขระณะไม
144-0-6 จริ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าไห ๗ ข้า ๗ ปติสังขระณะจริงใจจัดแจงซื้อไม้เลื้อยไมทำอดซื้อ
144-0-8 จริ่งบุนะกระเบื้องเคลือบขึ้นมางูโค ๕ มิน ก่ ๑ พันหาฟ้อไม
144-0-10 แต่ดานน้ำคางหลังยังหารอไฟไม้สัปรด

- 146-0-1 ไม่มีประตูที่จะออกไปภายนอกได้
- 149-0-1 แต่คนในประเทศนั้นขัดสนยากจนเป็นอันมาก ไม่มีทรัพย์สินของเงินทองไม่มีอุบายที่จะหาเงินทองเลี้ยงชีวิต
- 153-0-2 จึงตั้งโรงใหญ่รักษาชนทั้งปวงซึ่งมีบาดเจ็บและวันโรคนั้น ๆ โดยไม่มีสินจ้าง
- 153-0-2 จำพวกที่ไม่เชื่อไม่ยอมให้รักษาก็ได้ความทุกข์บ้างถึงอันตรายแก่ชีวิตบ้าง
- 153-0-4 พระธรรมเหมือนยาบำบัดพิษแต่ใครไม่ให้ขาดสูญไม่กำเริบต่อไปได้
- 156-0-1 จึงตั้งโรงใหญ่รักษาชนซึ่งเป็นโรคนั้น ๆ ด้วยไม่มีสินจ้าง
- 156-0-2 จำพวกที่ไม่เชื่อไม่ยอมให้รักษาก็ไม่พ้นจากโรคได้ความทุกข์บ้างเป็นอันตรายแก่ชีวิตบ้าง
- 159-0-4 หามิพระภิกษุสงฆ์อยู่จำพระวษาไม่
- 160-0-2 ถึงจะไ้พรางวางชุมทรัพย์จะถูกลบฉันทก็ดี ถึงจะมีก็แจ้งใจ ถึงจะหาไม่ก็รู้
- 160-0-3 บุคเจจะทำลายหาของป่วยการปองเสียเปล่า บ่อมีเท่าปกรัน เงินทองสิ้นเสียแล้ว
- 160-0-4 บ่อมีแล้วมิคลาส แต่ศกบาทก็บ่อเหลือ
- 160-0-5 พระจะโปรดก็บ่อได้
- 160-0-6 เราบ่อวางไว้ของ เงินทองบ่อหอนมี
- 161-0-2 ยกพระมหาอุโบสถมณีนาน
- 168-0-6 ผู้หญิงตั้งแต่เด็กเกิดในวันเดียวขึ้นไปจนหญิงชราเป็นที่สุดไม่เคยเข้าไปในประตูแลขึ้นอัทธกรนี้เลย
- 168-0-13 ถึงพระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าหญิงก็ไม่โปรดให้เสด็จขึ้นไป
- 169-0-3 เพราะตั้งแต่แรกมาผู้หญิงไม่เคยขึ้นไปเลย
- 170-0-3 เพราะตั้งแต่แรกมาผู้หญิงไม่เคยขึ้นไปเลย
- 173-0-4 ใคร ๆ ไม่ฟังนั้ง ๆ
- 174-0-2 แล้วว่าถ้าใครไม่เชื่อ ก็จะข้าพระเจ้าปด
- 174-0-5 ถึงจะไม่เกรงครันนั้นก็ดี แต่เหตุการณ์ใหญ่โตเหล่านี้ไม่ได้ล่วงได้ทำลาย
- 174-0-6 การนั่งลงข้างเถน ๆ วัด ๆ ข้าพระเจ้า ไม่ชอบเหนวาระย่นถน ตัวข้าพระเจ้านี้ไม่ทำให้อะสุจริตด้วยพยายามและอุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเลย
- 174-0-7 ในขณะเมื่อตัวคั่นอยู่ และไม่ได้เล่นจูบทอดเกล้าสิ่งสำคัญกับด้วยสามเณรแลสิสวัดใคร ๆ ด้วยใจประกอบด้วยราคเปนอันขาด
- 174-0-9 ฤาจะจูบจะทอดล่วงเกินข้างในข้างนอกอย่างไรก็ดี ก็ไม่มีใครจับได้
- 174-0-10 ตัวข้าพระเจ้านี้มาอยู่นานแล้วไม่ได้ทำอย่างนั้นเลย
- 174-0-13 ถ้าใครไม่ทำการชั่วเยยราอย่างว่ามาแล้วนั้นเลย
- 174-0-14 มาอยู่ในเสนาสนะนี้รู้สึกหัด จิตใจ ให้ดี ไม่ปล่อยไปตามราคะ
- 174-0-17 แต่ถ้าผู้ใดมาอยู่ในที่นี้ ใจมิดี
- 174-0-18 เปนใจให้ลูกศิษเล่นอย่างนั้นวากกล่าวกันไม่ออกก็ดี
- 178-0-7 แต่การพระพุทธรูปและการบูชาภักษนาพระอุโบสถนั้นยังหาสำเร็จไม่
- 179-0-16 ก็ไม่ทำอันตรายเปนอัสภรรยอยู่
- 179-0-27 แต่พระพุทธรูปนั้นยังหาได้กำไหล่ทองไม่
- 180-0-17 ไซ้จะมีพระราชนฤไทยล้อมไสนับถือศาสนาอื่นนอกจากพระพุทธศาสนานั้นหามิได้
- 180-0-18 ไม่เคยมีในพระอารามอื่น
- 186-0-8 ไม่มีที่ตั้ง จึงได้ตั้งไว้ในเบื้อง ขวา ซ้าย แห่งพระประธาน
- 186-0-21 แต่ไม่ทรงปรารณามุ่งหมายเฉพาะต่อมฤทธิมิโพธิญาณ
- 187-0-12 เพื่อจะให้อาณาประราษฎรทั้งปวงชมเล่นเปนของแปลกยังไม่เคยมีในพระอารามอื่นแลเปนของมั่นคงถาวร
- 187-0-14 ไซ้จะนิยมนิยมนิยมนิสัยศาสนาอื่นนอกจากพระพุทธศาสนานั้นหามิได้
- 187-0-29 ซึ่งกำหนดว่าเปนบริเวณเขตพระอารามนี้กับวัตถุสิ่งของที่ไม่ควรแจกเปนเฉพาะองค์ละส่วน ๆ
- 190-0-13 ไม่ต้องเตือนล่วงหน้า
- 190-0-18 ถ้าคนไม่พอชักทั้ง ๓ ใบ จะชักแต่ใบใหญ่เหมือนวันธรรมสวนะทั้งเวลา เช้า ค่ำ ก็ได้
- 『石碑文集第 6 卷第 2 号』
- 191-0-12 แลไม่มีเครื่องมือเพชร พลอย ทอง เงิน ของมีราคา
- 191-0-13 มีแต่ทองใบหนักไม่ถึงส่วนที่ ๔ ของเพ็ญ

- 191-0-14 กล่าวไว้เป็นความจริงที่เดียวไม่ว่าเท็จ
- 191-0-24 อวดอ้างพระบารมีว่าเป็นพระโพธิสัตว์ดังเช่นใช้มาแต่ก่อนอึ่ง ๆ อยู่ นั่นก็หามิได้
- 192-0-13 อย่ามีความประมาทพระคานานี้ว่าเป็นของโบราณไม่ควรจะนับถือ
- 192-0-16 แต่มรรคสังขามีในคานานี้ไม่
- 193-0-6 แลบัดนี้ไม่ได้ทำสวนกาแฟที่กว้างว่างเปล่าอยู่
- 193-0-13 ไม่ควรจะยกเอามาถวายเฉพาะเป็นของพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายเป็นที่พิเศษได้
- 193-0-15 มิใช่ของขึ้นทูลพระคลัง ๑๐๕ บาท
- 193-0-19 อันมีในทีกทั้ง ๔ อันมาแล้วก็ดี ยังไม่มาแล้วก็ดี
- 193-0-24 ไม่ยอมให้พระสงฆ์สามเณรพวกอื่นที่มีวิชาศึกษาสืบไป
- 193-0-26 จะอยู่ในที่นี้ไม่ได้ก็ถ้าด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายสาบสูญสิ้นไม่มีในแผ่นดิน
- 193-0-30 ถ้าพระเจ้าแผ่นดินในอนาคตไม่โปรดจะต้องประสงค์ที่ใช้นี้ในราชการแผ่นดินก็ขอให้ซื้อที่อื่นเท่าที่นี้ถ้าใหญ่กว่าที่นี้ด้วยราคาเท่าที่นี้
- 193-0-31 ในที่ใกล้บ้านคนถือพระพุทธศาสนาไม่รังเกียจเกลียดชังพระสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขอเป็นที่ศึกษาได้แลไม่ใกล้เคียงชิดติดกับวัดอื่น
- 193-0-33 ถ้าไม่ได้ซื้อที่อื่นสร้างวัดใช้
- 193-0-47 แลบัดนี้ไม่ได้ทำสวนกาแฟ
- 193-0-54 ไม่ควรจะควรจะยกเอาถวายเฉพาะเป็นของสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายเป็นที่พิเศษ
- 193-0-56 จึงได้สละทรัพย์เป็นของนอกจำนวนมิใช่ของขึ้นทูลพระคลัง
- 193-0-61 ยังไม่มาแล้วก็ดี
- 193-0-65 ไม่ยอมให้พระสงฆ์สามเณรพวกอื่นที่มีวิชาศึกษาสืบไป
- 193-0-67 จะอยู่ในที่นี้ไม่ได้
- 193-0-68 พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายสาบสูญสิ้นไม่มีในแผ่นดิน
- 193-0-69 จะว่าวัดสำหรับพระสงฆ์ทั้งแผ่นดินไม่ได้
- 193-0-70 ๆ ข้า ๆ ผู้มีชื่อในท้ายหนังสือนี้ไม่มีสงสัยเลย
- 200-0-19 ไซ้เกษตร สองแสน
- 201-0-19 สีมามีห่อนปนเจือ
- 202-2-2 นามเก่าไม่เอาติด
- 202-2-15 ไม่มีช่องแหะกลวง เป็นเขตร เล็กน้อย
- 204-0-3 มิไม่บริโภคอาหารเป็นดิน
- 204-0-3 แล้วทรงเห็นว่าสิ่งที่ทำเพียรอดอาหารเป็นดินนี้ใช้ทางศรีสุ
- 205-0-7 ไม่เกิดจิตระปรปรวนขึ้นแก่พุทธสาวกได้
- 205-0-7 ไม่ให้เกิดความแปรปรวนจิตแก่พุทธสาวกได้
- 205-0-8 ทูลนิมิตไม่ได้ช่องจะประทุษร้าย
- 205-0-8 แสดงว่าทูลนิมิตไม่รู้ประมาณ
- 207-0-7 ฌกการไม่อยู่
- 207-0-7 เรือนฌกการไม่ได้ถึงสามเดือน
- 207-0-8 เมล็ดฝนตกมาก็ไม่ถูกเรือนฌกการ
- 207-0-8 ไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
- 207-0-8 ไซ้ติบาลฟังก็ไม่เลื่อมใส
- 210-0-6 พระองค์ถามภิกษุบรรลัษว่าได้ยินเสียงพระอภิภูดาไม่
- 210-0-6 พระเจ้าอรินทกับบริวารมากกว่าแสนเที่ยวตามหาพระพุทธสิขินคามนิคมชนบทราชธานีต่าง ๆ ไม่พบ
- 211-0-6 ผู้ที่มีระคะยังมิไปปราศเข้าไปในป่านั้นก็สยดสยองนัก
- 212-0-6 ก็ไม่ควรแก่ภิกษุจะพึงรับ
- 213-0-4 สังฆานินที่ห้ามมิให้นั่ง
- 214-0-5 ทายกห้ามดังนี้ไม่ควรแก่ภิกษุถืออุกฤษฏ์ ๆ
- 214-0-6 ทายกห้ามมิให้ไปบิณฑบาตรในเช้าวันนั้นคอยอยู่ก็ควร

- 214-0-6 ถ้าห้ามวันหลังไม่ใครจะอยู่
214-0-7 ทายกมาห้ามวังหลังมิให้บิดาจิบาลครีครวรับแล ฯ
214-0-7 ห้ามมิให้รับสังฆภัตตรีกฤตกรต่าง ๆ
215-0-3 ยืนอยู่ประตูเรือนใด ก็พึงรับเรือนนั้นเรือนนำเรือนหลังจะใส่ท่านไม่รับ ฯ
215-0-5 อย่างมุนั้นมีทายกห้ามว่าวันนี้อย่าไปบิดาจิบาลครีจะเข้าไปสับาครในอารามก็ไม่ควรรับ
215-0-6 ถ้าไม่มีผู้มาสับาครแล้วก็พึงมานะสิการ ว่าที่นี้มีข้าบ้านพึงจาริกต่อไปบ้านอื่น เทอญ ฯ
216-0-3 อย่าพียงนั่งร่วมอาสนพระมหาเถรไม่ใคร
216-0-4 อย่าฉันเป็นสองภาชนไม่ใคร
216-0-5 อย่างมัจฉมนั้นถ้าฉันยังไม่สิ้นกราบใด
216-0-6 อย่างมุนั้น ยังมีได้ไปจากที่
217-0-2 ห้ามมิให้เอาภาชนอื่นมารองฉัน
217-0-4 อนึ่งฉันหั้นที่ปนก่อนกับปีที่ปนขึ้นขนมที่ปนอันนี้ด้วยตนเองไม่ใคร
218-0-2 ถืออย่างอุกฤษณนั้นมิทายกนำของมาประเคน
218-0-3 ท่านไม่รับไม่ห้ามด้วยกายแลวาจาเลย
218-0-3 ภิกขุจะทำไว้ในขกัมก็ไม่ใคร
218-0-4 ถิ่นคำ ๑ ๒ ก็ดี มาห้ามโภชนก็ไม่ใคร
218-0-5 มิได้ฉันสิ่งอื่นเลย
218-0-6 อย่างมุนั้นไม่ห้าม โภชน
221-0-2 ถืออย่างอุกฤษณนั้นไม่แอบเงาไม้แลเงาต่าง ๆ อยู่กลางแจ้งที่เดียว ฯ
221-0-3 เว้นแต่ไม่เข้าไปฝายใน
222-0-5 กลางคืนจะได้ไปไม่มีความสอด้งหวาดเสียว
222-0-5 ให้ตั้งเมตติครหามมิให้ฉันมังษกับปิ่นมสคน้ำอ้อยเป็นต้น ฯ
223-0-3 ผู้รับท่านก็ไม่ถามว่าไกลฤใกล้ร้อนฤเย็น
223-0-3 สัตว์ที่ร้ายก็ไม่ถามควรตน
223-0-4 ได้ถามอยู่แต่หาได้ไปดูก่อนไม่
223-0-5 ไปดูก่อนถ้าไม่ชอบย้ายไปอยู่ที่อื่นก็ได้
225-2-30 มีอยู่แห่งละเล็กละน้อยไม่ใครบถ้วน
225-2-39 ยังไม่กอบรรจุพระคัมภีร์
225-4-32 ถ้าในระหว่างการทำซึ่งมิได้สำเร็จอริยมรรคาริทยผล ยังต้องเวียนอยู่ในสงสารศาครจะเสด็จอุบัติ
225-4-41 แลทรงพระอุทิศส่วนพระกุศลแก่เนกนิกรมหาชนทั้งหลาย มิได้จำเพาะพวกหนึ่งพวกใด
227-2-10 ไม่รู้ไม่เที่ยงกรรม
228-0-14 ถึงกระนั้น ยังมีได้หักหาย
229-0-2 พระศาสดาแปลว่า ไม่มีสุขแก่ผู้ท่องเที่ยวอยู่ในสังสารวัฏ ยิ่งกว่าความสงบ
231-0-21 ละสิ่งคำไชน้อย
232-0-6 เปนที่ทรงพระโสมนัสปราโมทย์ทรงพระเมตตาชมเชยมิได้ขาด
232-0-7 มิได้เคยขาดสักครั้งหนึ่งเลย
233-0-7 กระนั้นรู้ก็ยังหวังจะให้ยับยั้งด่วนตาย
233-0-11 บสามารถจะปกปัก
233-0-12 จลดเล่ห์แลคำคมฤคำอ่อนบอวนไหว
233-0-14 จะเหลือแต่เสนหีใน อูราพอบแพกผัน
234-0-7 แต่ถูกจับตัวได้และถูกฆ่าตายเพราะไม่ยอมมอบหมายการปกครองบ้านเมืองให้
238-0-3 พระที่นั่งที่ได้สร้างไว้ไม่กว้างขวางพอแก่การพระราชพิธี
243-1-15 กำหนดศักราชไม่ได้แน่
243-2-11 พระองค์มีพระราชประ(สงค)โนอ)ณาตคกาลแลปราณาเปน(พุทธ)องค์เป้นต้นไม่ใครจะมีเวลาเสด็จออกมาประพาสมเหมือน
(ในชั้น)ต้น ๆ

- 244-0-12 เสด็จสถิตย์ในสังฆกรรมอันมั่นคงมิได้หวั่นไหว
- 244-0-17 ทรงอาญาในพระราชธรรมมิได้ข้อยต่อความลำบากยากเข็ญ มิได้เห็นที่ขัดข้องอันใดเป็นข้อควรชกษาด
- 245-0-1 ทุกข์ไม่มีสุข, ห่อนได้.
- 245-0-4 ไม่หมายแต่ว่ามี ใจมุ่ง
- 245-0-6 ไปไหนก็พาไป ไปห่าง เห็นเลย
- 245-0-9 ดังเดดบัวบ่ทัน, ผุดน้ำ.
- 245-0-10 ไซ้แต่ตัดสุขซ้ำ, ทุกข์ร้อยแรงทวี.
- 245-0-15 รู้การว่ารำให้, ไปมี, คุณเลย, แต่จะลืมมีศรี, ห่อนได้
- 245-0-16 ให้ไซ้เห็นคุณให้, หากให้เอนดู
- 245-0-17 รู้อยู่การล่วงแล้ว, ไปกลับ, คือแสร, ไซ้เหตุควรนึกนับ, นั่งเพื่อ.
- 245-0-18 ถ้าไม่คิดคงเก้อ, จักอ้างอันใด
- 245-0-20 ไม่มากเพียงจิตรแผ้ว, ทุกข์พันคลเสบย.
- 245-0-22 ไปเปล่าประโยชน์
- 246-0-10 นับว่าลาภสิ้นพันไม่มีลาภอื่นยิ่งขึ้นไปกว่า
- 246-0-16 กล่าวคำเพื่อเชื้อไม่มีประโยชน์
- 246-0-20 วัตรธรรมที่ชนเข้าอาไศรยอยู่เป็นคราว ๆ ไม่เป็นนิตย์
- 246-0-29 กล่าวคำเพื่อเชื้อไม่มีประโยชน์
- 246-0-31 พยาบาทคิดให้สัตนัน ๆ พินาศขาดสูญไม่มีอยู่ได้
- 246-0-32 ซึ่งแสดงว่าประพฤดิใช้ธรรมประพฤดิไม่ {เสมอ/ราบ} เปนมรรคาแห่งทุกข์คือบายกุศลเจตนาจนเว้นจากอกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นเสีย
- 246-0-36 เว้นจากกล่าวคำเพื่อเชื้อไม่มีประโยชน์
- 246-0-36 ไม่เพ่งเลาะน่าน้อยลงในพิศขของผู้อื่น
- 246-0-37 เหนชอบไม่วิปริตจากทางกรรมทางผล
- 247-0-2 คือตรัสห้ามมิให้ประพฤดิความชั่วอย่าง ๑ ให้ประพฤดิแต่ความดีอย่าง ๑
- 247-0-3 ข้อที่ห้ามมิให้ประพฤดิความชั่วนั้น
- 247-0-10 อวดอ้างคุณที่ไม่จริงในตน
- 247-0-15 ความมั่น(หมั่น) ความรักษากิจแลทรัพย์สินของคนมิได้เสื่อมทราม
- 247-0-23 ห้ามมิให้ประพฤดิความชั่ว
- 247-0-26 ดำรงขยสกูลไว้มิให้เสื่อม
- 247-0-32 ด้วยความไม่ดูหมิ่น
- 247-0-33 ด้วยความไม่ประพฤดิล่วงใจกริยา
- 247-0-34 ไม่ประพฤดิล่วงใจสามี
- 247-0-35 รักษาทรัพย์ของสามีให้เป็นอันตราย
- 247-0-35 ขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง
- 247-0-37 ด้วยความเป็นผู้ประพฤดิคนเสมอไม่ถือตน
- 247-0-37 ด้วยความไม่กล่าวเท็จ
- 247-0-38 เมื่อประมาทแล้วรักษามิให้เป็นอันตราย, รักษาทรัพย์สมบัติมิให้เป็นอันตราย,
- 247-0-39 เมื่อมีทุกข์ภัยเป็นที่พึ่งอาไศรยได้ไม่ละทิ้งในอันตราย
- 247-0-44 ด้วยความเป็นผู้มีประคูปบ้านไม่ปิดห้ามมิให้สมณเข้าไป
- 247-0-46 ห้ามมิให้ประพฤดิความชั่ว
- 247-0-46 ให้ได้อันสิ่งที่ยังไม่เคยได้ชิน
- 247-0-47 ทำสิ่งที่ได้ชินแล้วแต่ยังไม่พ่องแผ้วให้พ่องแผ้ว
- 248-0-8 ก็สมณะภวานานี่เป็นอุบายเครื่องสงบรับจิตร ปิดกั้นนิรวณอุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองไว้มิให้เกิดขึ้นครอบงำจิตรสันดานได้
- 248-0-8 ดั่งบุทกลปิดทันทนกันน้ำไว้มิให้ไหลไปได้ฉนั้น
- 248-0-11 ไม่ล่วงพ้นจากความ {แก่/เจ็บ/ตาย} ไปได้เลยฉนี้
- 248-0-12 ความเมาในความไม่มีโรค

- 248-0-13 ผู้ที่มาพิจารณาจะความเมาเสียได้แล้วก็ย่อมดำรงอยู่ด้วยดีในความเปนผู้ไม่ประมาท
- 248-0-21 ที่ชีวิตจริงใจไม่เข้าถือเอาอะไรอยู่เรียกว่าอนุปาทินกสังขาร
- 248-0-23 สังขารธรรมที่ปัจจัยประสมสร้างขึ้นทั้งสิ้น เปนของไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้วดับไป
- 248-0-26 ธรรมทั้งสิ้นไซ้ {ตัว/ตน}
- 248-0-26 ตัวตนไม่มีดังนี้
- 248-0-26 พระนิพพานที่มีสังขารไปปราศแล้วไม่ได้
- 248-0-27 สังขารทั้งสิ้นไม่เที่ยง
- 248-0-28 ก็แต่นิพพานนั้นเปนอนัตตาไซ้ {ตัว/ตน}
- 248-0-28 เปนแต่สังขตะธาตุไซ้ธรรมที่ปัจจัย ประสมสร้างขึ้นอย่างหนึ่งต่างหาก
- 248-0-29 ธรรมทั้งสิ้นเปนอนัตตัตถ์ตนไม่มีดังนี้
- 248-0-30 สังขารทั้งสิ้นไม่เที่ยงเกิดขึ้นแล้วดับไป
- 248-0-31 ธรรมทั้งสิ้นไม่ไซ้ {ตัว/ตน} ดังนี้
- 248-0-32 รูปแลนามคือ เวทนาสัญญาสังขารวิญญาณ เปนของไม่เที่ยงเกิดแล้วดับไป แลไม่ไซ้ {ตัว/ตน}
- 248-0-33 สังขารทั้งสิ้นเปนของไม่เที่ยงเกิดขึ้นแล้วดับไป ธรรมที่เป็นสังขารคือนิพพานทั้งสิ้น ไม่ไซ้ {ตัว/ตน} ดังนี้
- 248-0-34 อนัตตายังไม่ปรากฏเพียงใด ก็เปนสมณะอยู่เพียงนั้น
- 248-0-38 ถ้าไม่ได้บันลือรศผลมาให้แจ้งซึ่งพระนิพพานได้ชาตินี้
- 248-0-39 นิไสยมรรคผลนิพพาน ก็คงจะติดตันคานต่อไปในเบื้องหน้า ไม่เสียที่ที่เกิดมาประสบ พบพระพุทธศาสนา นี้ เทอญ ฯ
- 249-0-5 ถ้าประพาศชั่วแล้วก็ไม่มีความสุข
- 249-0-6 หาความสุขที่ประณีตอย่างดีไม่
- 249-0-7 แลความสุขนั้นก็คงจะไม่ถาวรชดชวยเปนไปนาน
- 249-0-8 ถ้าจะว่าโดยที่แท้แล้ว ความสุขย่อมไม่เกิดขึ้นด้วยความประพาศชั่ว
- 249-0-9 เพราะความชั่วที่ตนประพาศลงนั้นยังไม่ให้ผล
- 249-0-11 ผู้ที่ประพาศชั่วนั้นก็คงจะไม่มีความสุขเลย
- 249-0-12 บางทีมาได้ทุกข์หาได้สุขซึ่งเปนผลของความดีไม่ ซึ่งเป็นอย่างนี้ เพราะความประพาศดีนั้นยังไม่ให้ผล
- 249-0-14 แม้พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสเทศนาว่าผู้ที่ประพาศดีความชั่ว ๆ นั้น ยังไม่ให้เกิดการบาใด ก็ยังเห็นยังมีความสุขแลความเจริญอยู่กราบนั้น
- 249-0-15 ความดีนั้นยังไม่ให้ผลเพียงใด ก็ยังเห็นยังมีความสุขทุกข์แลความเสื่อมพินิตอยู่เพียงนั้น
- 250-0-8 หาเปนคุณเปนประโยชน์ดีชอบแก่ผู้กระทำทั้งปวงนั้นไม่
- 250-0-10 เมื่อบุคคลทำบาปอกุศลด้วยกายวาจาใจซึ่งเป็นความประพาศชั่วไม่ดี
- 250-0-17 เพราะไม่รู้จริง ไม่ศุขขึ้นในสันดาน
- 251-0-4 สัตว์เดียรฉานไม่มีวิสัยที่จะแสวงหาวิชาความรู้เป็นที่พึงแก่ตน
- 251-0-5 ก็แต่ว่าใครไม่มีวิชาความรู้แล้ว
- 251-0-6 ก็แทบจะเอาตัวรอดไม่ได้
- 251-0-8 บุคคลไม่มีความรู้ เป็นผู้มีความเสื่อม
- 251-0-12 แลเรียนศิลปวิทยาที่ไม่มีมีโทษต่าง ๆ ซึ่งเป็นทางแห่งความเจริญ
- 251-0-13 อนึ่งพึงรู้จักสิ่งควรจะทำแลไม่ควรจะทำ ทำสิ่งไรจะได้ความเดือดร้อน ณ ภายหน้า สิ่งนั้นไม่ควรจะทำ
- 251-0-14 ทำสิ่งไรจะไม่เดือดร้อน ณ ภายหน้า สิ่งนั้นควรจะทำ
- 251-0-14 พึงเว้นสิ่งไม่ควรจะทำนั้นเสีย
- 251-0-16 อนึ่งพึงรู้จักสิ่งที่สมมติแลไม่ไซ้สมมติ
- 251-0-17 กล่าวโดยไม่ไซ้สมมติ
- 251-0-18 นามแลรูปนี้เป็นของไม่เที่ยง
- 251-0-20 เปนอนัตตา เพราะไม่เปนไปในอำนาจของผู้ใด ใครห้ามกันไว้ไม่ได้ตามปรารถนาพิจารณาจนน้อยหน่าในนามแลรูปนั้น
- 252-0-2 แต่เราไม่ใคร่เข้าใจชัดว่า บุญนั้นคืออะไร
- 252-0-3 ความเข้าใจของเราก็ไม่ผิด แต่จะว่าถูกต้องทีเดียวก็ว่าได้
- 252-0-4 ความเข้าใจของเราจึงไม่ผิด แต่บุญนั้นไม่ไซ้จำเพาะทานอย่างเดียว สิ่งอื่นก็เป็นได้
- 252-0-5 เราจึงเข้าใจยังไม่ถูกต้อง

- 252-0-6 ความเข้าใจของเรา*ไม่*คิด จะว่าถูกต้องก็*ไม่*ได้
- 252-0-7 ฉะนั้นเมื่อเรายัง*ไม่*รู้ได้แน่ แต่ต้องการบอช้อยู่
- 252-0-9 ความผูกความ โกรธนั้นไว้*ไม่*มีเวลาหา
- 252-0-9 ความลบหลู่*ไม่*คิดถึงคุณที่ท่านทำแก่ตน
- 252-0-10 ความยกย่องตนเทียมเสมอด้วยท่านที่ตัว*ไม่*ควรทำเทียม
- 252-0-11 ทำให้เป็นสุข*ไม่*ได้
- 252-0-11 ความตระหนี่หวงแหนสิ่งของ*ไม่*คิดเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น
- 252-0-12 ความเป็นคนมักอวดความดีที่*ไม่*มีในตน
- 253-0-5 ความเชื่อตามสิ่งที่เท็จแลจริงนั้น ก็แจกออกเป็น ๒ ๆ คือเท็จมีประโยชน์ เท็จ*ไม่*มีประโยชน์ จริงมีประโยชน์ จริง*ไม่*มีประโยชน์
- 253-0-7 เท็จ*ไม่*มีประโยชน์นั้น ดังบุคคลกล่าวคำเท็จเพื่อจะส่อเสียดให้ผู้ร่วมรักผิดใจกันเป็นต้น
- 253-0-7 ความเท็จนั้นก็*ไม่*เป็นประโยชน์แก่ผู้เชื่อ
- 253-0-11 จริง*ไม่*มีประโยชน์นั้น กล่าววาทา วาจานั้นจริงตามสมมติคำเท็จ แต่ไปเพื่อประโยชน์แลความดับทุกข์ได้
- 253-0-12 คำจริงนั้นก็หาเป็นประโยชน์แก่ผู้เชื่อ*ไม่*
- 253-0-13 อนึ่งความเท็จที่มีประโยชน์นั้นเล่า ก็ผู้ความจริงที่มีประโยชน์*ไม่*ได้ เพราะว่ามันนั้น*ไม่*จริง
- 253-0-14 คำเท็จนั้นก็*ไม่*เป็นประโยชน์แก่ผู้เชื่อต่อไป
- 253-0-15 ความเท็จที่มีประโยชน์ จึงผู้ความจริงมีประโยชน์*ไม่*ได้
- 253-0-17 ถ้าผู้ใด*ไม่*มีปัญญาใคร่ครวญตามสิ่งที่มีประโยชน์แล*ไม่*มีประโยชน์
- 254-0-5 *ไม่*พูดล่อลวงด้วยคำเท็จ
- 254-0-9 ที่*ไม่*มีใจประจักษ์อยู่ก็ดี ล้วน*ไม่*เที่ยง
- 254-0-10 ย่อมเป็นทุกข์ ทน*ไม่*ได้แตกดับไปจริง
- 254-0-10 ย่อมเป็นอนัตตา*ไม่*ทน เพราะ*ไม่*สามารถจะห้ามได้จริง
- 254-0-11 บุคคลตัวตนเขา*ไม่*มี
- 254-0-13 *ไม่*มีใคร เกิด แก่ เจ็บ ตาย ชัน ๔ มีรูปเป็นต้นนั้น
- 254-0-16 ตณหาความคันรนเป็นเหตุทุกข์นั้นดับ*ไม่*เหลือจน*ไม่*ถือว่าเราว่าของเราว่าตัวเราแล้ว
- 254-0-20 นิพพานเป็นอสังขธรรม ธรรมอันปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง*ไม่*ได้ดับแต่ให้มีขึ้น
- 254-0-20 ความเกิดขึ้นก็*ไม่*ปรากฏ ความดับไปก็*ไม่*ปรากฏ
- 254-0-21 ความตั้งอยู่แล้วแปรไปก็*ไม่*ปรากฏ
- 255-0-2 แต่ฝ่ายความทุกข์ *ไม่*มีใครปราศณาอยากได้ โดยที่สุดแม้แต่เสียงว่าทุกข์ ๆ ก็*ไม่*มีใครอยากจะได้ยิน
- 255-0-3 ก็แต่*ไม่*ใครจะมีใครคิดชวนหาอาบยาเพื่อจะกำจัดทุกข์
- 255-0-4 ข้อนี้ก็เช่นด้วย*ไม่*รู้ว่าทุกข์เกิดขึ้น ณ ที่ไหน
- 255-0-11 ที่เกิดของทุกข์นั้นใช่สิ่งอื่น
- 255-0-12 มิได้มี ณ ที่อื่น
- 255-0-12 เหตุแห่งทุกข์นั้นความโง่*ไม่*รู้ตามความเป็นจริงหลงเพลติดอยู่ในสุข
- 255-0-14 พยายามอยากในอามิสสุขนั้น*ไม่*อ้อม*ไม่*พอ ก่อภพก่อชาติ*ไม่*หยุด
- 255-0-15 *ไม่*หลงเพลติดอยู่ในอามิสสุขละความอยากซึ่งเป็นเหตุแห่งทุกข์เสียได้จนสิ้นอาลัย
- 255-0-19 พยายามสงบจิตไว้*ไม่*ให้ฟังไปตามอารมณ์ที่*ไม่*จริง
- 255-0-25 ซึ่งจะมาแสวงหาความสุขในกองทุกข์นั้น*ไม่*ได้เลยเป็นแน่
- 256-0-4 แต่สุขที่ยัง*ไม่*มาถึง จะ*ไม่*มาถึงตน
- 256-0-6 แลสดุ้งใจคิดจะหลบหนีทุกข์ที่ยัง*ไม่*มาถึง *ไม่*อยากจะให้มาถึงตน
- 256-0-19 เราจะได้สุขได้ทุกข์ ก็เพราะความประพฤติดของตนเอง ใคร ๆ ให้เรา*ไม่*ได้ทั้งสิ้น
- 256-0-22 จะหยิบยกแบ่งปันให้ผู้อื่นบ้างดังสิ่งของมีค่านึงผ้าห่มเป็นต้นนั้น*ไม่*ได้
- 257-0-7 มีดอกดั่งงาที่มีกลีบยังไม่เหลือเป็นต้น ๑๑ ดอก ๆ
- 257-0-9 อนึ่งคนที่มิกล้า*ไม่*อาจจัดเครื่องสักการให้ครบตามกำลังวันได้
- 257-0-9 ฤาบุคคลที่ยากไว้*ไม่*อาจจัดเครื่องสักการมาได้ก็จึงตั้งใจน้อมศการโดยเคารพ
- 257-0-12 ถ้า*ไม่*อาจสามารได้แล้วจะอธิฐานเพียงแต่จบเดียวก็ตามอัทยาไศรยเถิด

- 257-0-13 หนึ่งบุคคลที่เป็นขานาจะอ่านหนังสือสำหรับอธิฐานไม่ออกมากด้วยกัน จงนิมนต์พระสงฆ์ภิกษุที่อ่านหนังสือได้มาแล้วจึง
ประชุมพร้อมกันจุดรูปเทียนนมัสการพระรัตนไตรย
- 257-0-14 ถ้าจะหาผู้ใดที่อ่านหนังสือสำหรับอธิฐานนี้ไม่ได้
- 259-0-2 เป็นสารถิสิกบุรุษย์ควรทราบไม่มีสารถิอื่นยิ่งไปกว่า
- 259-0-5 เทพยาคองค์หนึ่งทูลว่าของรักซึ่งจะเสมอด้วยบุตรไม่มี
- 259-0-6 ทรัพย์สิ่งซึ่งมนุษย์จะพึงถนอมซึ่งจะเสมอด้วยโคไม่มี
- 259-0-6 แสงสว่างซึ่งจะเสมอด้วยพระอาทิตย์ไม่มี
- 259-0-6 ของซึ่งจะเสมอด้วยคนไม่มี
- 259-0-7 ทรัพย์สิ่งของที่มนุษย์จะพึงถนอม ซึ่งจะเสมอด้วยเข้าเปลือกไม้ไม่มี
- 259-0-7 แสงสว่างซึ่งจะเสมอด้วยปัญญาไม่มี
- 278-0-1 โอ้อาไลยใจอยู่ไม่วาย
- 278-0-3 เขาแต่เปลือกนอกแห่งกายา ไม่เห็นภักตรึกตราถึงดวงใจ
- 278-0-4 ทุกทิวาราตรีไม่มีไกล ภูไปไหนเจ้าเคยเป็นเพื่อนทาง
- 278-0-4 ช่างจงรักภักดีไม่มีหย่อน จะนั่งนอนยืนเดินไม่เห็นห่าง
- 278-0-5 ถึงยามนอน ๆ ข้างไม้ห่างไกล
- 278-0-6 จะผิอยู่แต่เพียงพูดไม่ได้
- 278-0-7 เพื่อนมาพรัดพรากไปไม่เห็นหน้า
- 278-0-11 ข้าอุราอาไลยไม่วายวัน
- 278-0-14 แม้จะไม่รูปร่างนี้ไว้
- 280-0-12 แต่การสภากาชาดยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ได้ดังพระราชประสงค์
- 280-0-34 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานที่ดินอันเป็นของส่วนพระองค์มิให้ต้องลงทุนซื้อหา
- 282-0-6 ยังหาศัลยาไม่ได้
- 282-0-12 สถานที่มีไข้ได้ ย่นเบื่องชลาละ
- 282-0-35 ชลออกไปไม่ชอกช้า
- 283-1-22 ส่วนกองบินนั้นมิได้ออกไปทำการรบ
- 283-1-23 เพราะยังมิทันได้รับความฝึกหัดสำหรับบริบูรณ์
- 『石碑文集第 7 卷』
- 286-1-38 ไซ้แต่สมเด็จพระราชเทวี...
- 288-2-9 ทั้งเขียน รูป อ่านแลบมิถ้วนเลย
- 290-1-14 อันท่านข้าศัพพยาธิอันปติ
- 290-1-16 ไซ้เจ็บเลืบน้อย(เมื่อย)ห้านคร้านอดเป็นหิดเป็นฝิอันปติกล่าว
- 290-1-17 แลแก่ถ้วนสิ่งอันร้ายยิ่งกว่าว่าฝิ...
- 293-0-3 ข้าของทั้งมวลบำเรอพระเจ้านี้บ่ต่อสิ้นพงศ์แห่งมัน
- 301-2-7 แต่นั้นเจ้าผู้ดีมีธรรมบ่ขาด
- 301-2-8 บ่จ้งอันจะประวิง
- 301-2-20 นรินทรมิศรัทธาบ่ขาด
- 305-2-24 มีอุสาหะบ่ขาดในศาสนา
- 305-4-27 ตราบโคฎไปได้เนียรพานยังอยู่นานในสังสาร
- 305-4-28 จูงอย่าได้พบพานอย่าได้เกิดในตระกูลอันหาศัลยาบได้ วงศ์อันไร้แลถือมิจฉา
- 306-4-8 พระเจ้าในที่นี้บ่อยู่มน
- 306-4-9 ผู้รักษาบมิแท้
- 308-0-3 ...บให้หม่น
- 308-0-4 บให้หมอง
- 308-0-8 หากนจักเลิกศาสนาพระเจ้ามิได้ไว้เป็นสาธารณ์ค้าย

4 . 石碑文に使われていた否定辞の種類

筆者が調べた石碑文には以下のような種類の否定辞形式があった。VP は動詞句を表し、NP は名詞句を表す。

บ่ VP, บ VP, บอ VP, บ่อ VP

ไ้ NP, ไ้ VP

มิ VP, มิ VP

บ่มิ VP, บมิ VP, บมิ VP, บ่อมิ VP, บ่อ [มิ VP มิ VP]

ไ้ VP, ไ้ VP, ไ้ VP, ไ้ VP

ห่อน VP

บ่ห่อน VP, บ่อห่อน VP, บ่ห่อน VP, บ [ห่อน VP ห่อน VP]

ไ้ VP

ไ้ (จะ) VP ห้ามได้

VP ห้ามได้, VP ห้ามได้

หา VP ไ้, หา VP ไ้, หา VP ไ้

หาไ้ NP ไ้

มิไ้ NP, ไ้ไ้ NP, มิไ้ VP

VP ฤไ้

5 . おわりに

タイ語では 13 世紀末以降、どの時代においても常に複数の否定辞が使われてきたことがわかった。それらの否定辞の形式と第 2 節で紹介した否定の種類とがどのように関連しているのか、そしてタイ語の否定辞体系は歴史的にどのように変遷してきたのか。これから否定辞を含む石碑文の談話文脈を詳細に検討していくことによってそれらの問題を明らかにしていきたい。

参考文献

- Elliott, Jennifer R. 2000. Realis and irrealis: Forms and concepts of the grammaticalisation of reality. *Linguistic Typology* 4, 55-90.
- Givón, Talmy. 1984. *Syntax: A Functional-Typological Introduction, Volume 1*. Amsterdam: John Benjamins.
- Kullavanijaya, Pranee. 1996. Undoing homonymy: Cases in Debao Zhuang and Thai. In Kullavanijaya, Pranee, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*, 78-92. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Lyons, John. 1977. *Semantics, Volume 2*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 三上直光. 1983. 「スコタイ期碑文に見えるタイ語について—文法ノート(1)—」『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』15, 213-235.
- 三上直光. 1997. 「タイ『三界経』のタイ語について」『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』29, 167-189.
- Mikami, Naomitsu. 2000. Negative, imperative and interrogative sentences in the Thai language during the Sukhothai period. 『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』32, 255-274.

資料

- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1924/1978. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๑ prachum silaacaarúik phâak thîi nùeng 石碑文集第 1 卷. Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1965. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๓ prachum silaacaarúik phâak thîi sǎam 石碑文集第 3 卷. Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1970. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๔ prachum silaacaarúik phâak thîi sîi 石碑文集第 4 卷. Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.

高橋清子. 2008. 「タイ語の否定辞」『神田外語大学紀要』第 20 号(2008), pp. 335-358.

Takahashi, Kiyoko. 2008. Negative markers in Thai. *Memoirs of Kanda University of International Studies*, Vol.20 (2008), pp. 335-358.

The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1972. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๕
prachum silaacaarúk phâak thîi hâa 石碑文集第 5 卷. Bangkok: The Prime Minister's
Secretariat.

The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1974. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๑
prachum silaacaarúk phâak thîi hòk tɔɔn thîi nưn 石碑文集第 6 卷第 1 号. Bangkok: The
Prime Minister's Secretariat.

The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府. 1974. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๒
prachum silaacaarúk phâak thîi hòk tɔɔn thîi sǎwŋ 石碑文集第 6 卷第 2 号. Bangkok: The
Prime Minister's Secretariat.

Pongsripian, Winai (ed.). 1991. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๗ prachum silaacaarúk phâak thîi cèt 石碑文集第 7
卷. Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.